

NARKOTIKŲ, TABAKO IR ALKOHOLIO
KONTROLĖS DEPARTAMENTAS

PSICHOAKTYVIŲJŲ MEDŽIAGŲ KONTROLĖS IR PREVENCIJOS PROGRAMŲ RENGIMAS LIETUVOS SAVIVALDYBĖSE

METODINĖS REKOMENDACIJOS

TURINYS

Įžanga.....	3
Programos struktūra.....	4
I. Bendrosios nuostatos	4
II. Esamos būklės analizė	6
III. Programos tikslas, uždaviniai ir priemonės	7
IV. Rezultatai ir vertinimo kriterijai	9
V. Programos finansavimas, įgyvendinimas ir atskaitomybė	10
Naudota literatūra	12
Priedas	13

Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas (toliau – Departamentas), vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo 2010 m. lapkričio 4 d. nutarimo Nr. XI-1078 „Dėl Nacionalinės narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2010-2016 metų programos patvirtinimo“ (Žin., 2010, Nr. 132-6720) 2 straipsniu „Rekomenduoti savivaldybių institucijoms, vadovaujantis Nacionaline narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2010-2016 metų programa, rengti ir įgyvendinti narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos programas“, 2011 m. III ketvirtyje rinko ir analizavo duomenis iš Lietuvos savivaldybių apie jose veikiančias Narkotikų kontrolės komisijas bei jų veiklą, o 2012 m. I ketvirtyje rinko duomenis apie savivaldybėse 2011 m. įgyvendintas Nacionalinės narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2010-2016 metų programos priemones.

Surinkus ir apibendrinus savivaldybių pateiktą informaciją paaiškėjo, kad nors daugelyje savivaldybių yra įsteigtos Narkotikų kontrolės komisijos, tačiau tik 14 savivaldybių 2011 m. buvo parengusios Narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos programas (toliau – Programas). Net 46 savivaldybės Programų neturėjo. Dauguma savivaldybių nurodė, kad ateityje planuoja rengti Programas.

Tačiau reikia pažymėti, kad beveik visos savivaldybės (95 proc.) 2011 m. vykdė psichoaktyviųjų medžiagų kontrolės ir prevencijos priemones. Džiugu tai, kad priemonės buvo skirtos ne vien tik narkotinių ir psichotropinių, bet ir alkoholio bei tabako kontrolei ir prevencijai vykdyti. Mokslškai įrodyta, kad bet kokių psichoaktyviųjų medžiagų vartojimas padidina riziką, kad bus pradėtos vartoti ir kitos psichoaktyviosios medžiagos (pavyzdžiui, ankstyvas alkoholio arba tabako vartojimas padidina narkotikų vartojimo riziką). Todėl vykdant prevenciją būtina įtraukti visas psichoaktyviasias medžiagas.

Pateiktų savivaldybių Programų analizė parodė, kad daugelyje jų aprašoma esama situacija, apibrėžiamos pagrindinės nuostatos, nurodomi Programos tikslai ir uždaviniai, finansavimo šaltiniai ir numatomi pasiekti rezultatai. Vis dėlto konkrečios įgyvendinimo priemonės yra numatomos mažumoje pateiktų Programų, kas rodo, kad Programos yra daugiau politiniai, nei praktiniai dokumentai. Be to, tik pusėje Programų yra numatyti Programų priemonių vertinimo kriterijai. Dėl to gali būti sunku įvertinti Programų įgyvendinimo veiksmingumą bei Narkotikų kontrolės komisijų veiklą.

Departamento surinkti duomenys parodė, kad savivaldybių Narkotikų kontrolės komisijoms trūksta žinių apie tinkamą Programų rengimą ir numatytų priemonių įgyvendinimo vertinimą. Tikėtina, kad tai lemia specialistų išteklių, jų kvalifikacijos, turimų kompetencijų lygis bei savivaldybės administracijos požiūris į narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos problemą, jos sprendimo būdus.

Atsižvelgiant į savivaldybių teises ir kompetencijas psichoaktyviųjų medžiagų kontrolės ir prevencijos srityje, parengėme šias metodines rekomendacijas, skirtas Programų rengimui savivaldybėse. Rekomendacijose aprašytos atskiros Programos sudėtinės dalys, jų rengimo aspektai, pateikiami konkretūs pavyzdžiai.

Tikimės, kad šios metodinės rekomendacijos bus naudingos ne tik savivaldybių Narkotikų kontrolės ir Vaiko gerovės komisijų nariams, bet ir kitiems specialistams, kurie dalyvauja rengiant, įgyvendinant ir vertinant Programas, ir kad metodinės rekomendacijos prisidės prie veiksmingesnio psichoaktyviųjų medžiagų kontrolės ir prevencijos priemonių įgyvendinimo.

PROGRAMOS STRUKTŪRA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. **Programos parengimo pagrindimas.** Rengiant Programą siūloma vadovautis savivaldybės, nacionalinės, Europos Sąjungos ir tarptautiniais psichoaktyviųjų medžiagų kontrolės ir vartojimo prevencijos politikos strateginiais dokumentais. Taip pat reikia apsvarstyti ir kitus privalomus standartus ir nurodymus, susijusius su psichoaktyviųjų medžiagų kontrolės ir prevencijos sritimis.

Programos parengimo pagrindimo pavyzdžiai:

- „Programa parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymu Nr. I-857 (Žin., 1995, 44-1073; 2004, Nr. 47-1548) 24 straipsnio 3 dalimi“.
- „Programa parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatymu Nr. I-1143 (Žin., 1996, Nr. 11-281; 2003, Nr. 117-5317) 24 straipsnio 2 dalimi“.
- „Programa parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo 2010 m. lapkričio 4 d. nutarimo Nr. XI-1078 „Dėl Nacionalinės narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2010-2016 metų programos patvirtinimo“ (Žin., 2010, Nr. 132-6720) 2 straipsniu“;
- Programą parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. rugsėjo 14 d. nutarimu Nr. 1080 „Dėl alkoholio ir tabako kontrolės 2012-2014 metų programos (tarpinstitucinio veiklos plano) patvirtinimo“ (Žin., 2011, Nr. 115-5415).

Lietuvos Respublikos teisės aktai, kurie suteikia savivaldybėms teises vykdyti psichoaktyviųjų medžiagų kontrolę ir prevenciją jų teritorijoje ir kuriais jos turi vadovautis, pateikiami šių metodinių rekomendacijų Priede.

2. **Programos paskirtis.** Bendrosiose Programos nuostatose svarbu nurodyti Programos paskirtį – ko siekiama šia Programa, kodėl ji buvo parengta.

Toliau pateikiami keli Programos paskirties pavyzdžiai:

- „Programa siekiama veiksmingai mažinti psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo paklausą ir pasiūlą, plėtojant šių medžiagų vartojimo prevenciją, ankstyvąją intervenciją, gydymo, rehabilitacijos,

integracijos į visuomenę paslaugas, žalos asmens ir visuomenės sveikatai mažinimą, tarpinstitucinį bendradarbiavimą“;

- „Programos paskirtis – mažinti psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo paplitimą, rengiant ir įgyvendinant prevencines priemones savivaldybėje, į Programą įtraukiant tokias savivaldybės bendruomenės socialines struktūras, kaip mokykla, šeima, bendruomenė“;
- „Programos paskirtis – nustatyti kompleksinius ir koordinuotus veiksmus ir priemones psichoaktyviųjų medžiagų kontrolės ir narkomanijos prevencijos vykdymui savivaldybėje“.

3. **Programoje vartojamos sąvokos.** Bendrųjų Programos nuostatų pabaigoje derėtų pateikti Programoje vartojamų sąvokų apibrėžimus, pavyzdžiui:

Atrankinė prevencija – asmenims, kurie dar neturi psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo patirties, bet dėl neigiamo socialinės aplinkos poveikio padidėja tikimybė, kad jie gali pradėti vartoti psichoaktyvias medžiagas, taikomos prevencijos priemonės, siekiant mažinti rizikos ir didinti apsaugos veiksnių įtaką bei ugdyti sveikos gyvensenos įgūdžius;

Bendroji prevencija – visuomenei, ypač vaikams ir jaunimui, taikomos prevencijos priemonės, apimančios visuomenės įgūdžių formavimą ir žinių apie psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo žalą ir padarinius plėtimą, sveikatingumo ugdymą, neigiamų nuostatų apie šių medžiagų vartojimą formavimą ir sveikos gyvensenos įgūdžių ugdymą, siekiant užkirsti kelią psichoaktyviųjų medžiagų vartojimui;

Paklausos mažinimas – kompleksinės ir integruotos psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos, ankstyvosios intervencijos, sveikatos priežiūros, rehabilitacijos ir reintegracijos priemonės, skatinančios visuomenę nevartoti psichoaktyviųjų medžiagų, mažinančios psichoaktyviųjų medžiagų vartojimą ir su tuo susijusius padarinius;

Pasiūlos mažinimas – kompleksinės priemonės, kuriomis siekiama sumažinti teisėtai ir neteisėtai vartojamų psichoaktyviųjų medžiagų apyvartą;

Prevencija – visuomenės, ypač vaikų ir jaunimo, švietimas aiškinant jai psichoaktyviųjų medžiagų žalą asmenybei, šeimai ir visuomenei, psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo mažinimo priemonės, administracinių gebėjimų stiprinimas taikant prevencijos priemones;

Psichoaktyviosios medžiagos – medžiagos, sukeliančios psichikos ir elgesio sutrikimus, kurie klasifikuojami pagal Tarptautinę statistinę ligų ir sveikatos sutrikimų klasifikaciją (TLK – 10-AM), patvirtintą Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. vasario 23 d. įsakymu Nr. V-164 (Žin., 2011, Nr. 23 – 1108).

Tikslinė prevencija – prevencijos priemonės, taikomos socialinės rizikos šeimoms, socialinės rizikos suaugusiems asmenims, socialinės rizikos vaikams, asmenims, laisvės atėmimo vietose neteisėtai vartojantiems psichoaktyvias medžiagas, bet dar neturintiems priklausomybės požymių, siekiant anksti

nustatyti tokius asmenis ir motyvuoti juos nevartoti psichoaktyviųjų medžiagų, teikti jiems reikiamą švietimo, socialinę ir psichologinę pagalbą, vykdyti ankstyvąją intervenciją.

Žalos mažinimas – programos, kuriomis siekiama sumažinti galimas su narkotikų vartojimu ir rizikinga elgsena susijusias neigiamas medicinines, socialines, ekonomines, teises pasekmes visuomenei ir asmeniui.

II. ESAMOS BŪKLĖS ANALIZĖ

4. **Esamos būklės analizė** skirta aprašyti psichoaktyviųjų medžiagų kontrolės ir prevencijos problemą, ją sąlygojančius veiksnius ir pasirinkti tinkamus problemos sprendimo būdus. Veiksniai gali būti išoriniai (aplinkos) ir vidiniai. Aplinkos veiksnių analizėje atskleidžiamas problemos mastas, o vidinių veiksnių analizė leidžia savivaldybei, įgyvendinančiai Programą, numatyti tikslų ir uždavinių įvykdymo galimybes. Esamos būklės analizėje aplinkos veiksniai turi būti pateikiami kiek galima konkrečiau: tai turi būti kiekybiškai išreikšti, statistiniai atitinkamo rajono (savivaldybės) rodikliai (*psichoaktyviųjų medžiagų vartojimas, nusikalstamumas, susijęs su psichoaktyviųjų medžiagų vartojimu, sergamumas priklausomybės ligomis, gydymo ir reabilitacijos paslaugų išvystymas ir pan.*). Vidiniams veiksniams priskiriamos šios sritys: teisinė bazė, organizacinė struktūra, žmogiškieji ir finansiniai ištekliai, veiklos planavimo sistema, vidaus kontrolės sistema.

Tiek aplinkos, tiek vidiniai veiksniai gali būti palankūs ir nepalankūs Programos įgyvendinimui.

Žemiau pateikti galimi palankių ir nepalankių esamos situacijos veiksnių pavyzdžiai.

Palankūs esamos situacijos veiksniai. Palankių veiksnių pavyzdžiai:

- „Visuomenė informuojama apie sveiką gyvenseną, psichoaktyviųjų medžiagų kontrolę ir prevenciją“;
- „Tobulinama specialistų, dirbančių psichoaktyviųjų medžiagų kontrolės ir prevencijos srityse, kvalifikacija“;
- „Sugriežtinta atsakomybė už vairavimą išgėrus“;
- „Savivaldybės teisė riboti ar uždrausti prekybą alkoholiniais gėrimais švenčių ir masinių renginių dienomis“;
- „Pagal Alkoholio kontrolės įstatymą savivaldybių tarybos, atsižvelgdamos į prekybos alkoholiniais gėrimais vietą, gyventojų, bendrijų, bendruomenių ar jų atstovų, visuomeninių organizacijų ar kitų institucijų raštu pareikštą nuomonę, policijos komisariatų pasiūlymus, gali priimti motyvuotą sprendimą neišduoti licencijos prekiauti alkoholiniais gėrimais ir riboti prekybos jais laiką. Jos turi teisę riboti ar uždrausti prekybą alkoholiniais gėrimais švenčių ir masinių renginių dienomis“.

Nepalankūs esamos situacijos veiksniai. Nepalankių veiksnių pavyzdžiai:

- „Rinkoje atsiranda naujų narkotiniu ir psichotropiniu poveikiu pasižyminčių medžiagų, pavojingų žmogaus sveikatai ir visuomenės saugumui“;

- „Nuolat daugėja ūkio subjektų, kurie verčiasi mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais ir tabako gaminiais“;
- „Alkoholinių gėrimų vartojimas pripažįstamas kaip socialinė norma ir kultūros dalis, nepopuliarios blaivybės idėjos“;
- „Dėl priklausomybės ligų specifikos yra nepakankama asmenų, priklausomų nuo psichoaktyviųjų medžiagų, motyvacija gydytis ir dalyvauti socialinės ir psichologinės reabilitacijos programose“;
- „2011 metų alkoholinių gėrimų kainų mažėjimą lėmė importuotų alkoholinių gėrimų kainų mažėjimas. 2011 metais, palyginti su 2010 metais, daugiausia atpigo alus 2,5 procento, spiritiniai alkoholiniai gėrimai mažiausiai 0,3 procento, o vynas - 1,4 procento“.

III. PROGRAMOS TIKSLAS, UŽDAVINIAI IR PRIEMONĖS

5. **Programos tikslas.** Programos tikslas – tai bendras, į problemos, kurią atskleidžia esamos būklės analizė (aprašyta II skyriuje) sprendimą orientuotas siekinys. Europos psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos kokybės standartuose¹, kuriuos parengė Europos narkotikų ir narkomanijos prevencijos centras (ENNSC), tikslas apibrėžiamas kaip Programos ilgalaikė kryptis, bendra idėja ar ketinimas.

Programos tikslų pavyzdžiai:

- „Stabilizuoti ir mažinti psichoaktyviųjų medžiagų pasiūlą ir paklausą, stiprinant asmens ir visuomenės sveikatą bei saugumą, siekiant išvengti neigiamų pasekmių“;
- „Mažinti psichoaktyviųjų medžiagų vartojimą, jo daromą žalą žmonių sveikatai“.

6. **Programos uždaviniai.** Programos tikslams įgyvendinti suformuluojami uždaviniai. Uždavinys – tarpinis, tiksliai apibrėžtas laike, konkretus ir pasiekiamas rezultatas. Uždaviniai išdėstomi prioriteto tvarka. Uždaviniai turi būti:

- specifiniai – numatoma konkreti užduotis;
- pamatuojami – galima parinkti rodiklius, padedančius kiekybiškai ir (ar) kokybiškai įvertinti pagrindinį rezultatą, kuris turi būti pasiektas;
- realūs – užduotims įvykdyti turima pakankamai išteklių;
- etapiški – užduotims įgyvendinti skiriama pakankamai laiko, tikslo siekiama žingsnis po žingsnio.

¹ European drug prevention quality standards: A manual for prevention professionals, EMCDDA, 2011 m. gruodis, Lisabona. Šį vadovą galite parsisiųsti adresu: <http://www.emcdda.europa.eu/publications/manuals/prevention-standards>

Programos uždavinių pavyzdžiai:

- „Vykdėti ankstyvąją priklausomybę sukeliančių medžiagų vartojimo diagnostiką, taikyti efektyvias gydymo ir reabilitacijos metodus“;
- „Riboti alkoholinių gėrimų ir tabako gaminių prieinamumą“.

7. **Programos įgyvendinimo priemonės. Priemonės** – tai veiklos, vykdomos norint įgyvendinti nustatytus Programos uždavinius ir pasiekti išsikeltą tikslą. Kiekvienam uždaviniui įgyvendinti numatomos priemonės, kurios turi būti susijusios su konkrečiu uždaviniu. Kiekvienas uždavinys gali turėti kelias priemones. Priemonių skaičius priklauso nuo to, ką reikia atlikti uždaviniui įgyvendinti, kad įvykdžius suplanuotas priemones, būtų pasiektas išsikeltas tikslas.

Priemonės turi atitikti šiuos kriterijus:

- tai efektyviausias ir veiksmingiausias būdas, kaip pasiekti norimą rezultatą;
- leidžia pasiekti norimą rezultatą turimais arba planuojamais išteklių;
- suprantamos, teisiškai pagrįstos ir praktiškai įgyvendinamos.

Svarbu iš anksto numatyti, kas įgyvendins atitinkamus uždavinius ir vykdys Programos priemones, už kiekvieną priemonę atsakingus vykdytojus ir priemonių įvykdymo terminus. Rekomenduojama parengti Programos priemonių planą, kuris būtų pateiktas lentelės forma ir atskiru Programos priedu (pvz.: „Programos įgyvendinimo rezultatai ir priemonės“).

Programos/veiklos plano priemonių pavyzdžiai:

1 PAVYZDYS

Eil. Nr.	Uždavinys	Priemonė	Atsakingi vykdytojai	Vykdyimo terminas	Lėšų poreikis Lt	Siekiami rezultatai
2.	Vykdyti vaikų ir jaunimo psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevenciją	2.1. Individualus mokinių, turinčių elgesio ir psichologinių problemų, konsultavimas	Savivaldybės švietimo centras	I-IV ketv. trečiadieniais 8-10 val.	1000	Individualių konsultacijų skaičius-20

2 PAVYZDYS

Eil. Nr.	Uždavinys	Priemonė	Vykdyimo terminas	Atsakingi vykdytojai	Lėšų poreikis, Lt	Vertinimo kriterijai
1.	Mažinti narkotinių ir psichotropinių medžiagų pasiūlą	1.1. Kovos su neteisėtu narkotinių ir psichotropinių medžiagų platinimu jaunimo pasilinksminimo vietose užtikrinimas	2013 m. I-IV ketv.	Rajono policijos komisariatas	1500	Reidų skaičius -60, nustatytų pažeidimų skaičius-15

Jei Programos priemonės numatomos vykdyti ilgesnį nei vieneri metai laikotarpį, tai tuomet vertinimo kriterijus tikslinga surašyti atskiroje lentelėje (lentelės pavyzdys pateiktas IV skyriuje).

IV. REZULTATAI IR VERTINIMO KRITERIJAI

8. **Siekiami rezultatai.** Rezultatai – pokyčiai, kurių galima tikėtis sėkmingai įgyvendinus Programą. Rezultatai parodo, kas pasiekta per numatytą Programos įgyvendinimo laikotarpį. Kadangi Programos pabaigoje galima pamatuoti pokyčius, siekiant tikslų ir uždavinių, jie turi būti numatyti iš anksto, aiškiai ir trumpai išdėstyti.

Siekiamų rezultatų pavyzdžiai:

- „Mažėjantis narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimas, proc.“;
- „Mažiau kelių eismo įvykių, sukeltų dėl neblaivių asmenų kaltės, proc.“.

9. **Rezultatų vertinimo kriterijai.** Kiekvienos Programos sudėtinė dalis turi būti vertinimas. **Vertinimas** – sistemingas duomenų kaupimas, leidžiantis padaryti išvadas apie Programos naudą. Dažna klaida yra ta, kad vertinimas neplanuojamas iš anksto, t.y. rengiant Programą. Taip pat neretai vertinimo kriterijai būna nesusiję su uždaviniais bei priemonėmis ir nekonkretūs.

Prieš pradėdant planuoti Programos priemonių vertinimą, būtina aiškiai numatyti vertinimo tikslus. Tai priklauso nuo to, kas naudos informaciją, gautą vertinimo metu. Aptariama:

- kokie kokybiniai ir kiekybiniai duomenys parodys, kad suplanuotos priemonės įgyvendintos ir jos davė norimų rezultatų;
- kaip bus patikrinta, kad pasiektas tikslas ir gauti planuoti rezultatai;
- kas ir kada vertins;
- žmoniškieji ir finansiniai ištekliai, reikalingi vertinimui atlikti.

Programos rengimo metu numatant siekiamus rezultatus turi būti parenkami atitinkami vertinimo kriterijai.

Vertinimo kriterijai turi būti:

- grindžiami Programos tikslais ir uždaviniais;
- realūs, aiškiai suformuluoti, nesudėtingi, leidžiantys daryti palyginimus;
- palyginami laiko atžvilgiu;
- leidžiantys vertinti sąnaudas, rezultatus ir naudą.

Programų tikslo (uždavinio) vertinimo kriterijų pavyzdžiai:

- „Sumažėjęs narkotikus vartojančių vyrų ir moterų skaičius (procentai)“;

- „Sumažėjęs alkoholinių gėrimų ir tabako gaminių pardavimo taisyklių pažeidimų nustatymo skaičius (procentai)“;
- „Sumažėjęs kelių eismo įvykių, sukeltų dėl neblaivių asmenų kaltės, skaičius (procentai)“.

10. **Programos įgyvendinimo priemonių vertinimo kriterijai.** Programų priemonių vertinimo kriterijų pavyzdžiai:

- „Paremtų projektų, skirtų jaunimo blaivvybei skatinti ir alkoholio vartojimo ir rūkymo prevencijai bendruomenėje, skaičius“;
- „Parengtų socialinės reklamos per visuomenės informavimo priemones skaičius“;
- „Asmenų, kurie gauna žemo slenksčio paslaugas, skaičius“;
- „Apmokytų specialistų skaičius“;
- „Patikrintų dėl užkrečiamųjų ligų asmenų, vartojančių psichoaktyvias medžiagas, skaičius“.

Žemiau pateikiame Programos rezultatų ir priemonių vertinimo kriterijų lentelę, kuri buvo paminėta III skyriuje.

3 PAVYZDYS

PSICHOAKTYVIŲ MEDŽIAGŲ KONTROLĖS IR PREVENCIJOS 2013-2015 METŲ PROGRAMOS REZULTATŲ IR PRIEMONIŲ VERTINIMO KRITERIJAI IR JŲ REIKŠMĖS

Eil. Nr.	Tikslų, uždavinių, priemonių bei kriterijų pavadinimai	Vykdymo terminas			Atsakingi vykdytojai
		2013 metai	2014 metai	2015 metai	
1.	Mažinti psichoaktyviųjų medžiagų pasiūlą				
1.1.	Mažinti narkotinių ir psichotropinių medžiagų pasiūlą, proc.				
1.1.1.	Kovos su neteisėtu narkotinių ir psichotropinių medžiagų platinimu jaunimo pasilinksminimo vietose užtikrinimas				Rajono policijos komisariatas
	Reidų ir patikrinimų skaičius	60	70	80	
	Nustatytų pažeidimų skaičius	15	12	10	

V. PROGRAMOS FINANSAVIMAS, ĮGYVENDINIMAS IR ATSKAITOMYBĖ

11. **Programos finansavimas.** Nurodyti, iš kokių šaltinių bus finansuojama Programa. Pvz.:

„Programa įgyvendinama iš Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės biudžete atitinkamoms institucijoms ir įstaigoms, atsakingoms už Programos priemonių įgyvendinimą, patvirtintų bendrųjų asignavimų“.

12. **Programos įgyvendinimo kontrolė.** Nurodyti, kas atlieka Programos įgyvendinimo kontrolę, koordinuoja jos įgyvendinimą, kas ir kada/kaip dažnai tvirtina Programos įgyvendinimo priemonių planą, pvz.:

- *„Programos įgyvendinimą organizuoja ir koordinuoja savivaldybės Narkotikų kontrolės komisija“;*
- *„Programos įgyvedinimo kontrolę vykdo Savivaldybės taryba“;*
- *„Savivaldybės taryba/Narkotikų kontrolės komisija kiekvienais metais iki sausio 15 d. tvirtina Programos įgyvendinimo priemonių planą“.*

13. **Informacijos apie Programos įgyvendinimą pateikimas.** Nurodyti, kaip ir kokioms institucijoms, skyriams ar jų padaliniais bus vykdoma atskaitomybė apie Programos įgyvendinimą: Programos įgyvendinimo priemonių vykdymo ataskaitos parengimas ir pateikimas aukštesnėms atsakingoms institucijoms, pvz.:

„Savivaldybių atsakingos institucijos kiekvienais metais iki sausio 31 d. pateikia Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentui informaciją apie praėjusių metų Programos įgyvendinimo priemonių vykdymą“.

NAUDOTA LITERATŪRA

- Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymas (Žin., 1995, Nr. 44-1073; 2004, Nr. 47-1548)
- Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatymas (Žin., 1996, Nr. 11-281; 2003, Nr. 117-5317)
- Lietuvos Respublikos Seimo 2010 m. lapkričio 4 d. nutarimas Nr.XI-1078 „Dėl Nacionalinės narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2010-2016 metų programos patvirtinimo“ (Žin., 2010, Nr. 132-6720)
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. rugsėjo 14 d. nutarimas Nr. 1080 „Dėl Alkoholio ir tabako kontrolės 2012-2014 metų programos (tarpinstitucinio veiklos plano) patvirtinimo“ (Žin., 2011, Nr. 115-5415)
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. balandžio 8 d. nutarimas Nr. 416 „Dėl Pavyzdinių savivaldybių narkotikų kontrolės komisijų nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. 35-1471)
- European drug prevention quality standards: A manual for prevention professionals. EMCDDA, Lisabona, 2011 m. gruodis. <http://www.emcdda.europa.eu/publications/manuals/prevention-standards>
- Justickis V., Gečėnienė S., Čepas A. Nusikaltimų prevencijos ir kontrolės programų ir priemonių veiksmingumo vertinimo metodika. Vilnius, 2005
http://www.vrm.lt/uploads/media/Vertinimo_metodika.doc
- Mačiūnas E., Jociutė A., Krupskienė A., Bendoraitienė V. Vaikų sveikatingumo programų rengimas. Metodinės rekomendacijos. Valstybinis aplinkos sveikatos centras, 2006
http://smlpc.lt/media/file/Skyriu_info/Vaiku_sveikata/SSM/Publikacijos_leidiniai/Vaiku_sveikatingumo_programu_rengimas.pdf

PRIEDAS

SAVIVALDYBIŲ LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISĖS AKTŲ IR KOMPETENCIJŲ PSICHOAKTYVIJŲ MEDŽIAGŲ KONTROLĖS IR PREVENCIJOS SRITYJE SĄRAŠAS

Kompetencija	Turinys	Teisės aktas
Narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo kontrolė ir prevencija		
Savivaldybės narkotikų kontrolės komisijos darbas	<p>Pagrindinis Komisijos uždavinys – vykdam valstybės narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos politiką, koordinuoti narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos veiksmus savivaldybės teritorijoje.</p> <p>Komisijos funkcijos:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) gauna informaciją iš savivaldybių ir valstybės institucijų, įstaigų, nevyriausybinių ir tarptautinių organizacijų, Vyriausybės narkotikų kontrolės komisijos narkomanijos prevencijos, gydymo, reabilitacijos, narkotinių ir psichotropinių medžiagų apyvartos kontrolės klausimais, bendradarbiauja su jomis; 2) organizuoja savivaldybės ir valstybės institucijoms bei įstaigoms pasitarimus, seminarus ir mokymą aktualiais narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos klausimais; 3) analizuoja gaunamus iš suinteresuotų savivaldybės ir valstybės institucijų bei įstaigų, nevyriausybinių organizacijų statistikos duomenis apie psichotropinių medžiagų apyvartą ir kontrolę; 	<p>Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas „Dėl pavyzdinių savivaldybių narkotikų kontrolės komisijų nuostatų patvirtinimo“, Nr. 416.</p> <p>Prieiga internete: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=208765&p_query=&p_tr2=2</p>

- 4) vertina, kaip vykdomos narkotikų kontrolės, narkomanijos prevencijos priemonės gydymo, švietimo, socialinės rūpybos įstaigose, rūpinasi, kad sergantys priklausomybe nuo narkotinių ir psichotropinių medžiagų pasveiktų ir integruotųsi į visuomenę;
- 5) teikia informaciją ir pasiūlymus narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos klausimais savivaldybės ir valstybės institucijoms, įstaigoms, visuomenės informavimo priemonėms, nevyriausybinėms organizacijoms, Vyriausybinei narkotikų kontrolės komisijai;
- 6) rengia narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos savivaldybės teritorijoje priemonių planą, vykstančių procesų analizę, veiklos ataskaitą.

**Savivaldybės administracijos
vaiko gerovės komisijos
darbas**

Savivaldybės administracijos vaiko gerovės komisijos paskirtis — koordinuoti ugdymo, rehabilitacijos, prevencijos ir kitų programų įgyvendinimą savivaldybės teritorijoje, institucijų tarpusavio bendradarbiavimą teikiant metodinę, informacinę, konsultacinę ir dalykinę pagalbą mokyklų vaiko gerovės komisijoms.

Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymas, Nr. X-1238, 14 straipsnis, 1 dalis. Prieiga internete:

http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=390426

Savivaldybės administracijos vaiko gerovės komisija:

1) surenka informaciją, būtiną sprendimui dėl vaiko minimalios ar vidutinės priežiūros priemonių skyrimo, pratęsimo, pakeitimo ar panaikinimo priimti, svarsto prašymus ir teikia siūlymus savivaldybės administracijos direktoriui dėl vaiko minimalios ar vidutinės priežiūros priemonių skyrimo, pratęsimo, pakeitimo ar

Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymas, Nr. X-1238. 14 straipsnis, 4 dalis.

Prieiga internete:

http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=390426

panaikinimo;

2) ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo vaikų socializacijos centro prašymo gavimo dienos surenka ir vaikų socializacijos centrui pateikia šio įstatymo 21 straipsnio 5 dalyje nurodytus vaiko, kuriam skirta auklėjamojo poveikio priemonė, dokumentus;

3) koordinuoja socialinio ugdymo, reabilitacijos, prevencijos ir kitų programų įgyvendinimą savivaldybėje;

4) koordinuoja institucijų tarpusavio bendradarbiavimo prevencinio darbo srityje įgyvendinimą savivaldybės teritorijoje ir mokyklų vaiko gerovės komisijų veiklą;

5) teikia metodinę ir konsultacinę paramą prevenciniam darbui organizuoti mokyklose ir nustato priemones kartu su policijos, sveikatos priežiūros, vaiko teisių apsaugos įstaigomis, Pedagogine psichologine tarnyba, įtraukdama į prevencinio darbo organizavimą verslo atstovus ir vietos bendruomenes, nevyriausybinės organizacijas, vaiko atstovus pagal įstatymą, politikus, visuomenės veikėjus;

6) kaupia ir analizuoja savivaldybės teritorijoje veikiančių mokyklų, kitų institucijų informaciją teisės pažeidimų, narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo, smurto, nusikalstamumo ir kitais klausimais;

7) vertina, kaip vykdomos prevencinės priemonės švietimo, sveikatos, socialinių paslaugų įstaigose, rūpinasi prevencinio darbo

	veiksmingumu; 8) teikia siūlymus savivaldybės administracijos direktoriui dėl vaiko minimalios ar vidutinės priežiūros priemonių tobulinimo.	
Asmenų priklausomų nuo narkotinių, psichotropinių ir kitų psichiką veikiančių medžiagų, baigusiu psichologines socialines ir (ar) profesines reabilitacijos programas rėmimas darbo rinkoje	Darbo rinkoje papildomai remiami asmenys priklausomi nuo narkotinių, psichotropinių ir kitų psichiką veikiančių medžiagų, baigę psichologinės socialinės ir (ar) profesinės reabilitacijos programas.	Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatymas Nr. X-694. 4 straipsnis, 1 dalis, 11 punktas. Prieiga internete: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=430518
Socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, apskaita	Savivaldybės Vaiko teisių apsaugos tarnyba nustato socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, įrašymo į apskaitą, išbraukimo iš apskaitos ir apskaitos duomenų tvarkymo, naudojimo ir saugojimo tvarką. Savivaldybės administracijos padalinys, atsakingas už socialinių paslaugų planavimą, paslaugų organizavimo administravimą ir bendrųjų socialinių paslaugų bei socialinės priežiūros kokybės kontrolę, gavęs informaciją apie tai, kad šeima įrašyta į socialinės rizikos šeimų apskaitą: 1) organizuoja šeimos socialinių paslaugų poreikio nustatymą; 2) pagal nustatytą šeimos socialinių paslaugų poreikį skiria socialines paslaugas vaikui ir šeimai;	Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymas Nr. A1-212, 11 punktas. Prieiga internete: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=281274&p_query=&p_tr2=2

- 3) užtikrina paslaugų teikimą šeimai ir vaikui;
- 4) apie šeimai ir vaikui teikiamas paslaugas raštu informuoja Vaiko teisių apsaugos tarnybą;
- 5) periodiškai vertina teigiamus pokyčius šeimoje ir sprendžia dėl paslaugų poreikio pokyčio;
- 6) raštu teikia siūlymus Vaiko teisių apsaugos tarnybai dėl šeimos, kuriai teikiamos paslaugos, išbraukimo iš socialinės rizikos šeimų apskaitos ar kitų poveikio priemonių taikymo šeimai.

Tesės pažeidimų, mokyklos nelankymo, narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo, ŽIV/AIDS, smurto ir nusikalstamumo prevencija

Savivaldybių administracijos:

- 1) įgyvendina priemonės, kurios padėtų užtikrinti vaiko teisę į mokslą ir sugrąžintų į mokyklą jos nelankančius vaikus;
- 2) kasmet iki spalio 25 d. teikia Švietimo ir mokslo ministerijai ataskaitas apie mokyklų vykdomas priemones narkotinių medžiagų vartojimo, ŽIV/AIDS, prievartos, smurto, nusikalstamumo prevencijos klausimais bei siūlymus prevenciniam darbui gerinti pagal Švietimo ir mokslo ministerijos parengtas rekomendacijas;
- 3) organizuoja mokytojams, socialiniams pedagogams, psichologams, visuomenės sveikatos specialistams, klasės auklėtojams kvalifikacijos kėlimą narkotinių medžiagų, alkoholio bei tabako vartojimo, smurto, savižudybių ir kitais prevencinio darbo klausimais.

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas, Nr. ISAK-1462.

Prieiga internete:

http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=242375&p_query=&p_tr2=2;
http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=341789

<p>Mokyklos administracijos informavimas apie jų turimas teises ir prievoles</p>	<p>Mokyklos vadovas:</p> <p>1)užtikrina sveiką ir saugią aplinką, užkertančią kelią bet kokioms smurto, prievartos apraiškoms ir žalingiems įpročiams;</p> <p>2) organizuoja pašalinių asmenų patekimo į mokyklos teritoriją apskaitą ir tai kontroliuoja, organizuoja mokyklos teritorijos ir jos prieigų stebėjimą, informuoja teritorinę policijos įstaigą apie žinomus ar įtariamus smurto, prievartos, narkotinių ar psichotropinių medžiagų platinimo, viešosios tvarkos ir kitų pažeidimų atvejus;</p> <p>3) supažindina mokyklos bendruomenę su teisės aktais, reglamentuojančiais vaiko teises, pareigas ir atsakomybę už teisės pažeidimus, mokyklos lankymą, narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo, smurto, nusikalstamumo prevenciją ir mokinių užimtumą.</p>	<p>Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymas, Nr. X-1238, 27 straipsnis.</p> <p>Prieiga internete:</p> <p>http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=390426</p>
<p>Informacijos teikimas</p>	<p>Informacijos apie Nacionalinės narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2010-2016 metų programos priemonių vykdymą pateikimas Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentui (kiekvienais metais iki sausio 31 dienos).</p>	<p>Nacionalinė narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2010- 2016 metų programa, 4 dalis, 38 punktas. Prieiga internete:</p> <p>http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=423144</p>
<p>Neteisėtos narkotinių ir psichotropinių medžiagų bei jų pirmtakų (prekursorių) pasiūlos mažinimas</p>	<p>Tobulinti valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų tarnautojų, pareigūnų ir darbuotojų kvalifikaciją narkotikų kontrolės srityje.</p>	<p>Nacionalinė narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2010- 2016 metų programos 1 uždavinys, 10 priemonė. Prieiga internete:</p> <p>http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l</p>

Neteisėto narkotinių ir psichotropinių medžiagų bei jų pirmtakų (prekursorių) vartojimo ir jų paklausos mažinimas ir stabdymas	<p>Vykdyti bendrąją, atrankinę ir tikslią prevenciją skatinant savivaldybių institucijų, asociacijų ir bendruomenių iniciatyvas. Ypač daug dėmesio skirti vaikų ir jaunimo asmenybės formavimui, prasmingo gyvenimo sampratos ugdymui, formuojant neigiamą požiūrį į psichoaktyviųjų medžiagų vartojimą, atsižvelgiant į tikslinių grupių asmenų amžių, kultūrą, tradicijas, kitus ypatumus.</p>	<p>?p_id=423144</p> <p>Nacionalinė narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2010- 2016 metų programos 2 uždavinys, 1 priemonė.</p> <p>Prieiga internete: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=423144</p>
	<p>Įgyvendinti psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos programas, skirtas mokinių tėvams ar teisėtiems atstovams.</p>	<p>Nacionalinė narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2010- 2016 metų programos 2 uždavinys, 5 priemonė. Prieiga internete: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=423144</p>
	<p>Užtikrinti ankstyvosios intervencijos paslaugų kokybę ir prieinamumą vaikams ir jaunimui.</p>	<p>Nacionalinė narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2010-2016 metų programos 2 uždavinys, 8 priemonė. Prieiga internete: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=423144</p>
	<p>Užtikrinti sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą ir kokybę asmenims, neteisėtai vartojantiems narkotines ir psichotropines medžiagas.</p>	<p>Nacionalinė narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2010-2016 metų programos 2 uždavinys, 9 priemonė. Prieiga internete: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=423144</p>
	<p>Didinti sveikatos priežiūros ir socialinių paslaugų, programų,</p>	<p>Nacionalinė narkotikų kontrolės ir narkomanijos</p>

	kuriomis siekiama sumažinti su narkotikų vartojimu ir rizikinga elgsena susijusius neigiamus medicininius, socialinius, ekonominius, teisinius padarinius visuomenei ir asmeniui, kokybę ir prieinamumą.	prevencijos 2010-2016 metų programos 2 uždavinys, 13 priemonė. Prieiga internete: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=423144
	Užtikrinti probacijos sistemos įgyvendinimą Lietuvoje.	Nacionalinė narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2010-2016 metų programos 2 uždavinys, 15 priemonė. Prieiga internete: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=423144
Tarpinstitucinio ir tarptautinio bendradarbiavimo ir koordinavimo užtikrinimas ir stiprinimas	Plėtoti kompetentingų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, asociacijų, bendruomenių ir verslo subjektų bendradarbiavimą ir veiklos koordinavimą įgyvendinant narkotinių ir psichotropinių medžiagų bei jų pirmtakų (prekursorių) pasiūlos ir paklausos mažinimo priemones.	Nacionalinė narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2010-2016 metų programos 3 uždavinys, 1 priemonė. Prieiga internete: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=423144
	Skatinti savivaldybių institucijų ir įstaigų, asociacijų, bendruomenių, pilietinės visuomenės ir šeimos iniciatyvas įgyvendinant narkotinių ir psichotropinių medžiagų bei jų pirmtakų (prekursorių) pasiūlos ir paklausos mažinimo priemones.	Nacionalinė narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2010-2016 metų programos 3 uždavinys, 2 priemonė. Prieiga internete: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=423144
	Tobulinti valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų valstybės tarnautojų, pareigūnų ir darbuotojų kvalifikacijos kėlimo narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos srityse sistemą.	Nacionalinė narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2010-2016 metų programos 3 uždavinys, 3 priemonė. Prieiga internete: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l

Tabako vartojimo kontrolė ir prevencija

Licencijų išdavimas, galiojimo sustabdymas ar naikinimas	Licencijas verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais (įskaitant mažmeninę prekybą tabako gaminiais iš automobilių-parduotuvių), vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintomis licencijavimo taisyklėmis, išduoda, apie galimą licencijos galiojimo sustabdymą ar panaikinimą įspėja, licencijos galiojimą sustabdo, licencijos galiojimo sustabdymą ar licencijos galiojimą naikina savivaldybės, kurios teritorijoje įmonė versis mažmenine prekyba tabako gaminiais, vykdomoji institucija, o verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais keleiviams vežti skirtose transporto priemonėse – savivaldybės, kurios teritorijoje yra įmonės, pageidaujanti verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais keleiviams vežti skirtose transporto priemonėse, buveinė, vykdomoji institucija.	Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatymas, Nr. I-1143, 11 straipsnis, 3 dalis. Prieiga internete: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=430390
Licencijų kontrolė		
Atitinkamų licencijų kopijų nebuvimo tabako gaminių pardavimo ir (ar) laikymo vietose nustatymas	Tabako auginimui, tabako gaminių gamybai, didmeninei ir mažmeninei prekybai tabako gaminiais išduotų licencijų kontrolė.	Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatymas, Nr. I-1143, 10 straipsnis, 1 dalis. Prieiga internete: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=430390
	Lietuvos Respublikos juridiniai asmenys, taip pat Lietuvos Respublikoje įstatymų nustatyta tvarka įregistruoti užsienio juridiniai asmenys, pagal užsienio valstybės įstatymus turintys teisę verstis komercine ūkine veikla, filialams parduoti, laikyti tabako	Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatymas, Nr. I-1143, 14 straipsnis, 1 dalis. Prieiga internete: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l

	gaminis neturint licencijos verstis tabako gaminių gamyba, didmenine ar mažmenine prekyba tabako gaminiais, privalo turėti atitinkamų licencijų kopijas visose tabako gaminių pardavimo ir (ar) laikymo vietose.	?p_id=430390
Draudimo prekiauti tabako gaminiais užtikrinimas	Draudimo prekiauti tabako gaminiais naudojant prekybos automatus, naudojant ryšio priemones, mažmeninės prekybos įmonėse, kuriose vaikams skirtų prekių dalis sudaro 50 ir daugiau procentų mažmeninės prekių apyvartos, farmacijos įmonėse, sveikatos priežiūros, švietimo, kultūros įstaigose, interneto kavinėse (internetu klubuose ir pan.) bei asmenims iki 18 metų užtikrinimas.	Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatymas, Nr. I-1143, 15 straipsnis. Prieiga internete: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=430390
Draudimo nepilnamečiams parduoti prekes, skirtas tabako gaminiams rūkyti ar paruošti užtikrinimas	Prekių, skirtų tabako gaminiams rūkyti ar pasiruošti rūkyti t.y. pypkių, kandiklių, pypkių ir kandiklių valiklių (grandiklių), buitinių cigarečių sukimo mašinų, bet kokio rūkomojo (cigarečių) popieriaus (supjaustyto ar nepjaustyto, suklijuoto į tūteles, su pritvirtintais filtrais ar be jų) pardavimo asmenims iki 18 metų užtikrinimas.	Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatymas, Nr. I-1143, 16 straipsnis. Prieiga internete: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=430390
Tabako reklamos draudimo užtikrinimas	Draudimo reklamuoti tabako gaminius išorinėse reklamos priemonėse užtikrinimas.	Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatymas, Nr. I-1143, 16 straipsnis. Prieiga internete: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=430390
Informacijos apie kenksmingą tabako gaminių vartojimo	Informacijos (įspėjimų) apie kenksmingą tabako gaminių vartojimo poveikį sveikatai ir apie draudimą parduoti tabako gaminius asmenims iki 18 metų tabako gaminių prekybos vietoje	Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatymas, Nr. I-1143, 17 straipsnis. Prieiga internete:

poveikį prekybos tabako gaminiais vietose kontrolė	(išskyrus didmeninės prekybos patalpas) užtikrinimas bei draudžiamos informacijos ant įrangos skirtos tabako gaminiams išdėstyti prekybos tabako gaminiais vietose kontrolė.	http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=430390
Kitų su tabako gaminiais susijusių draudimų kontrolė	<p>Kitų su tabako gaminiais susijusių draudimų kontrolė:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) visuomenės informavimo priemonėse išspausdintų ar kitokiais būdais išplatintų kuponų savininkams taikymas fiksuotų nuolaidų tabako gaminiams arba šių kuponų laikymą kitokiomis dalinio mokėjimo priemonėmis; 2) nemokamą tabako gaminių ir (ar) jų naujų pavyzdžių platinimą; 3) pirkėjui suteikiamą teisę iš karto ar per tam tikrą terminą po vartojimo pirkimo-pardavimo sutarties sudarymo gauti dovanų ar priedą prie tabako gaminių; 4) pirkėjų veikimą įkyriai siūlant tabako gaminius, nurodant kainoraščiuose, kainų etiketėse, parduotuvių vidaus vitrinose tariamą kainų sumažinimą bei kitais gerai moralei ir viešajai tvarkai prieštaraujančiais būdais ar priemonėmis; 5) tabako gaminių pardavimą rinkinyje su kitomis prekėmis, taip pat bet kokių kitų prekių pardavimą kaip privalomą priedą prie parduodamų tabako gaminių; 6) tabako gaminių kaip loterijų, konkursų, sporto varžybų, žaidimų prizų teikimą arba kartu su jais; 7) žaidimų ar konkursų bei loterijų, kurie skatintų įsigyti ir (ar) 	<p>Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatymas, Nr. I-1143, 18 straipsnis, 1 dalis.</p> <p>Prieiga internete: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=430390</p>

	<p>vartoti tabako gaminius, organizavimą; 8) žaislų, maisto produktų ir kitų prekių, kurių dizainas imituoja tabako gaminius ar jų pakuotes gaminimą ir (ar) pardavimą;</p> <p>9) kitų (ne tabako) gaminių, pažymėtų tabako gaminių prekių ženklais, pardavimą;</p> <p>10) asmenų iki 18 metų pasitelkimą tabako gaminių įsigijimo ir (ar) vartojimo skatinimo veiklai.</p> <p>Savivaldybė turi teisę skirti baudas už šiuos Tabako kontrolės įstatymo pažeidimus.</p>	
Draudimas rūkyti viešose vietose	Savivaldybių tarybos turi teisę uždrausti rūkyti viešose (parkuose, skveruose ir kt.) ir kitose jų valdymo kompetencijai priklausančiose vietose.	Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatymas, Nr. I-1143, 19 straipsnis, 3 dalis. Prieiga internete: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=430390
Savivaldybės darbuotojų ir savivaldybės lankytojų apsaugojimas nuo pasyvaus rūkymo daromos žalos sveikatai	Juridinio asmens valdymo organai privalo užtikrinti, kad juridinio asmens darbuotojai, aptarnaujami klientai ir lankytojai nebūtų priversti kvėpuoti tabako dūmais užterštu oru, taip pat, kad matomose vietose būtų iškabinti įspėjamieji užrašai ar ženklai apie draudimą rūkyti, įrengtos specialios rūkymui skirtos patalpos (vietos) ir iškabinti jas nurodantys užrašai ar ženklai.	Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatymas, Nr. I-1143, 19 straipsnis, 4 dalis. Prieiga internete: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=430390
Alkoholio vartojimo kontrolė ir prevencija		
Politikos formavimas bei kontrolės įgyvendinimas	Valstybės alkoholio kontrolės politikos formavimas bei valstybės alkoholio kontrolės įgyvendinimas.	Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymas, Nr. I-857, 30, 31 straipsnis. Prieiga internete: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l

		?p_id=430458
Reklamos kontrolė	Alkoholio reklamos draudimo ir ribojimo laikymosi ant išorinės reklamos priemonių kontrolė.	Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymas, Nr. I-857, 29 straipsnis, 4 dalis. Prieiga internete: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=430458
Prekybos alkoholiniais gėrimais laiko ribojimas bei teisė neišduoti licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais	Savivaldybių tarybos, atsižvelgdamos į prekybos alkoholiniais gėrimais vietą, gyventojų, bendrijų, bendruomenių ar jų atstovų, visuomeninių organizacijų ar kitų institucijų raštu pareikštą nuomonę, policijos komisariatų pasiūlymus, turi teisę riboti laiką, kuriuo leidžiama prekiauti alkoholiniais gėrimais, neišduoti licencijos verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais.	Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymas, Nr. I-857, 18 straipsnis, 9 dalis. Prieiga internete: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=430458
Alkoholio kontrolės programų rengimas ir finansavimas	Savivaldybės rengia, tvirtina, finansuoja ir įgyvendina savivaldybių alkoholio kontrolės programas.	Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymas, Nr. I-857, 24 straipsnis, 3 dalis. Prieiga internete: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=430458
Baudų juridiniams asmenims skyrimas	Baudų juridiniams asmenims ir užsienio juridinių asmenų filialams bei atstovybėms skyrimas už Alkoholio kontrolės įstatymo pažeidimus.	Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymas, Nr. I-857, 34 straipsnis. Prieiga internete: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=430458